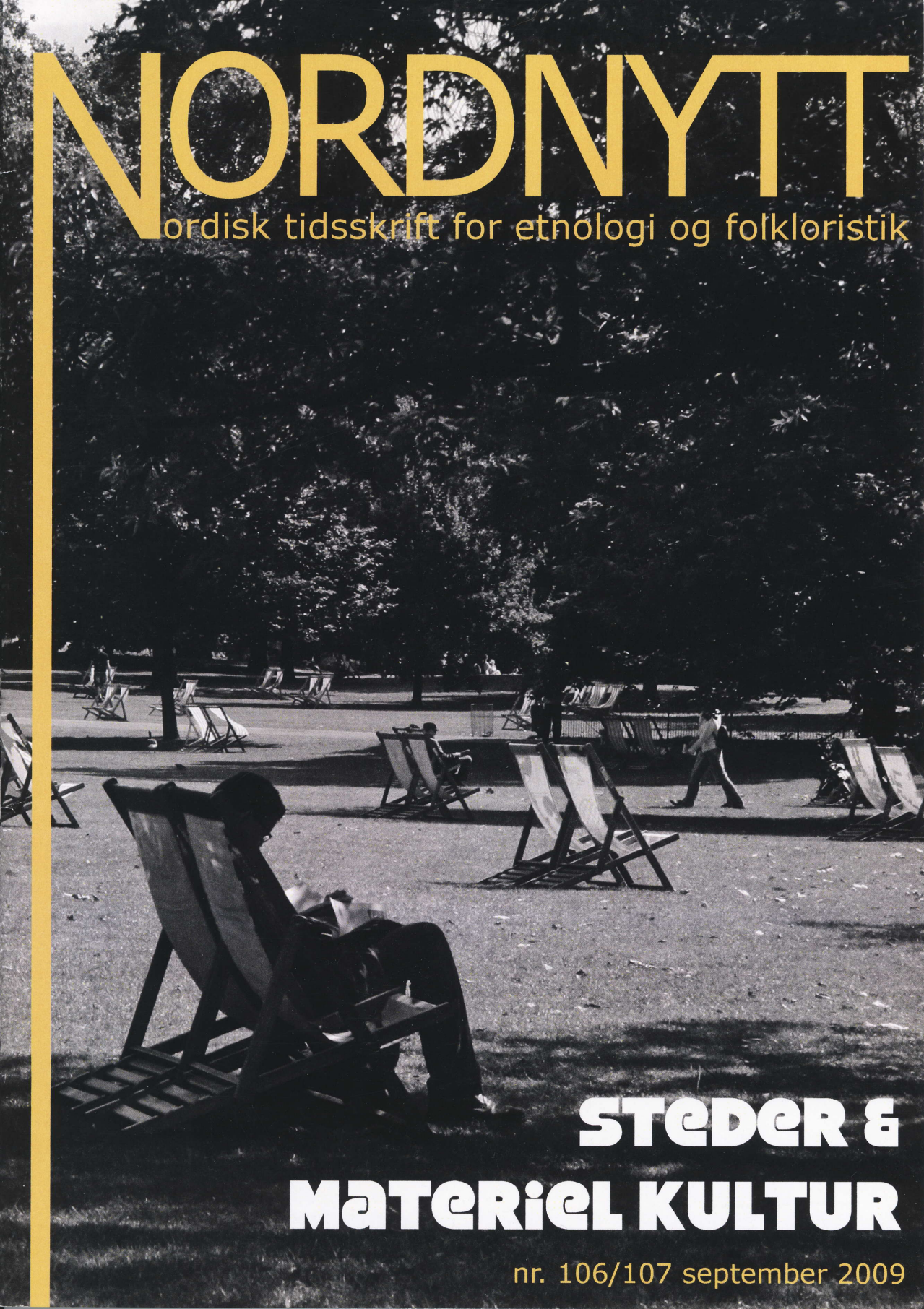

NORDNYTT

ordisk tidsskrift for etnologi og folkløristik

STEDER & MATERIEL KULTUR

nr. 106/107 september 2009

"Ungdomshuset er jo meget mere end et hus, det er også en ide"

Af Tina Wilchen Christensen

Nøgleord: sted som konstruktion, reference- og fortolknings ramme (framing), social bevægelse, symbol og metonymi.

Ungdomshuset på Jagtvej 69 på Nørrebro i København eksisterede fra 1982 til 2007 som et selvstændigt kulturhus. Med udgangspunkt i begrebet "sted" vil artiklen belyse, hvilke betydninger brugere og aktivister knyttede til Ungdomshuset. På trods af at huset er væk, lever ideer og de politiske målsætninger fra Ungdomshuset videre under tallet 69. Artiklen vil ligeledes anskueliggøre, hvordan symbolet 69 fungerer som overordnet referencepunkt for den bevægelse, der er opstået efter rydningen, og på hvilke måder bevægelsen bruger Ungdomshuset på Jagtvej 69 i sine fortællinger om sig selv og samfundet.

Sted som artiklens teoretiske omdrejningspunkt

Ved at tage udgangspunkt i begrebet "sted", er det muligt at belyse nogle af de følelser, brugere og aktivister knyttede til Ungdomshuset på Jagtvej 69, hvilket også tydeliggør, hvorfor rydningen af huset i begyndelsen af marts 2007 udløste kraftige reaktioner og protester. Ifølge flere teorier er menneskers opfattelse af et sted afhængig af, hvilke relationer de har til det givne sted. Derfor er et steds betydning også afgørende

afhængig af øjet, der ser. Som både historiker Dagfinn Slettan (1999) og sociolog William W. Falk (2004) udtrykker det, bliver et sted først til et *sted* for mennesker, når de har brugt det og netop derved har fået et forhold til det via sociale relationer, oplevelser, erfaringer og følelser.

Artiklens omdrejningspunkt er hvorledes Ungdomshusets efter husets nedrivning i en kollektiv proces udviklede sig til en bevægelse med

tallet 69, som det fælles symbol deltagerne i Ungdomshusbevægelsen identificere sig med og handler på baggrund af. Artiklen vil derfor belyse, hvad Ungdomshuset på Jagtvej 69 var for et sted for brugere og aktivister og hvordan de historier, der opstod om stedet er en vigtig ingrediens i udviklingen af Ungdomshusbevægelsen og etableringen af tallet 69, som det symbol der skaber oplevelsen af sammenhæng mellem bevægelsens deltager.

Denne artikel er et resultat af forskningsprojektet "De unge fra Jagtvej 69. En analyse af fællesskab blandt unge med tilhørsforhold til Ungdomshuset" ved Dansk Folke-mindesamling i perioden 1. maj til 1. december 2007. Analysen er baseret på en kvalitativ undersøgelse, og data i projektet er skabt, gennem kvalitative interviews af 17 personer i alderen 21 til 44 år¹ kombineret med deltagelse i torsdagsdemonstrationer og støttefester til fordel for et nyt ungdomshus.

Jagtvej 69 - et sted på Nørrebro

De menneske der kom i Ungdomshuset på Jagtvej 69 på Nørrebro i København, beskriver stedet meget forskelligt, sammenlignet med den fortælling, som præsenteres af dem, der kun har fulgt historien i medierne. "Sted" som begreb, kan derfor også betragtes som en social konstruktion, hvor betydningen af stedet afhænger af et menneskes forhold til det. Inden et sted fyldes med mening af en eller flere personer, er det bare et fysisk lokaliserbart punkt, et menneske passerede uden anden oplevelse end den, der umiddelbart opstår via stedets udseende, og det indtryk det giver (Slettan 1999, Falk 2004). Brugere og aktivister, der beskriver Ungdomshuset, knyt-

ter stedet sammen med mulighed for talrige aktiviteter og forbindelse til forskellige mennesker. Som de interviewede personer enstemmigt fortæller, tiltrak Ungdomshuset på Jagtvej 69 mange mennesker, der kom af forskellige årsager. Nogle af de aktivister og brugere, der kom i huset, ville høre punkmusik, andre jazz, og atter andre hørte bare det, der nu blev spillet den aften, de kom derind. De interviewede påpeger også, at Ungdomshuset gav dem mulighed for at opdage og udfolde deres kreative evner, diskutere politik og sætte spørgsmålstejn ved mange af de normer, de mener, det øvrige samfund tager for givet. Som Anna² siger, når hun tænker tilbage på sin egne oplevelser i huset, især i 80'erne:

"Det var et utroligt sted, og det er derfor jeg synes, det er så be-
drøveligt, at de rev det ned. Den
der fysiske ramme... der var bare
mulighed for at lave det hele. Jeg
kan huske efter gymnasiet, hvor-
dan jeg bare havde brug for no-
get andet end alt det der boglige,
hvor man bare skulle... jeg skulle
bare lære mig selv at kende og få
gang i min fantasi. Og langsomt
kom kreativiteten frem igen, og
du havde stedet, menneskene og
tiden. Det var jo et slaraffenland."

Ungdomshuset gav, ifølge de interviewede, også mulighed for at skabe et samvær på andre præmisser end dem, de synes, er gældende i dagligdagen på arbejdspladser og uddannelsessteder, hvor alt ofte er planlagt i mindste detalje og ofte involverer penge. Ungdomshuset blev af de interviewede oplevet som et "frirum", hvor dagligdagens mange krav og forventninger kunne skubbes i baggrunden til fordel for uplanlagte og kreative indslag.

For Ungdomshusets brugere og

aktivister gav stedet også mulighed for at være med i et fællesskab. Det var et fællesskab, der bestod af mennesker, som i dagligdagen studerede, arbejdede på plejehjem eller lavede teatertechnik, men som kom i Ungdomshuset for at bruge andre sider af sig selv og være på et sted, hvor f.eks. heteroseksualitet ikke blev fremstillet som normen uden diskussion, og hvor alle tilstedeværende i princippet kunne deltage i afgørelser vedrørende huset.

Jagtvej 69 beskrives af de informanter, der er kommet i huset, som et sted, hvor der var gode koncerter og fester, mulighed for at lave politik og få nye venner. En beskrivelse, der står i skarp kontrast til den opfattelse, netværket "Naboerne på Nørrebro"³ har af selv samme sted. De oplevede Jagtvej 69 som beskidt og støjende, og huset udgjorde i deres øjne et problem for dem som naboer og byen som sådan. Oplevelsen af Ungdomshuset afhænger af den pågældendes position i forhold til huset. Sat på spidsen var Ungdomshuset på Jagtvej 69 for den udenforstående tillukket, misligholdt og utilnærmeligt, mens det samme sted for den indforståede afspejlede det politiske ståsted for de mennesker, der kom i huset, og deres kreative evner. Ungdomshuset var *både* og afhængig af personens forhold til stedet.

Efter at huset på Jagtvej 69 blev revet ned, er rydningen, blandt andet af de tidligere brugere og aktivister fra huset, blevet fremstillet som en uretfærdighed fra statens side. En fremstilling som har virket politisk mobiliserende for flere unge, således at en social bevægelse har udviklet sig med Jagtvej 69 som referencepunkt, men mere herom senere (Snow et al 1986).

En nutidig fortælling om Ungdomshuset på Jagtvej 69

Et sted defineres i høj grad af de fortællinger, som mennesker skaber om stedet over tid. De historier, der fortælles om Ungdomshuset, er også med til at skabe mening og retning for de unge i nutiden. Ungdomshuset var kommet i stand, efter at bz'erne op gennem 1980'erne havde gennemført mange husbesættelser i København og havde været i kamp mod både politiet og Københavns Kommune. I oktober 1982 overdrog kommunen den på det tidspunkt ubenyttede bygning på Jagtvej 69 til bz'erne (Kering 1994). Historien om 80'ernes bz bevægelse, viser, at det er muligt at få brugsret til et kommunalt hus, selv om det kan føles næsten umuligt, er stadig en stor og meget aktiv del af de nuværende unges fortælling om Ungdomshuset. Mange af de interviewede konkluderede også på baggrund af den historie, at det enkelte menneskes engagement og handling er afgørende i forsøget på at forandre den politiske kurs i samfundet og dermed rammerne omkring ens eget og andres liv. Således synes en blanding af de tidligere bz'ers erfaring og de nuværende unges overbevisning til sammen at vise, at det er muligt at forandre fast etablerede forhold ved samfundet i kraft af egen og især fælles handling. En erfaring, som vi kan læse i "Fortællinger fra det indre Nørrebro", både unge fra Jagtvej 69 og beboere på Nørrebro generelt mener, er noget helt specielt for Nørrebro og områdets historie (Christensen 2000). Historien om Ungdomshuset fungerer godt ved at det lykkes bz bevægelsen at få brugsret over huset, hvorefter ungdomshuset etableres. Når de interviewede således i retrospektiv beskriver kampen om huset og siden ungdoms-

Ungdomshuset på Jagtvej 69 i København i dagene op til rydningen.
(Billedet er udlånt af Rød Ungdom)

huset, er det historien om en kamp der lykkes, hvilket ofte skaber en målbestemt historie, som fremstiller indsatsen og det deraf følgende endemålet som noget næsten uundgåeligt, hvorved konklusionen om at engagement og handling føre til det ønskede mål ligger lige for (Bourdieu 1997:159-160).

Adskillige informanter påpeger også, hvorledes den enkelte i Ungdomshuset havde mulighed for at definere sin egen rolle via de aktiviteter, den enkelte deltog i og fik mulighed for at blive god til. Dette sættes af flere informanter i et modsætningsforhold til samfundet, hvor, som de påpegede, menneskers rolle ofte bliver defineret for dem af alle andre end dem selv. Det sker ud fra, som Anders, der havde været med siden 80'erne, udtrykte det:

"en samfundsmæssig forventning om, at man starter i skolen, forsætter på gymnasiet, derefter videre uddannelse til man ender i en fast stilling og har en kernefamilie med bil og friværldi".

På Jagtvej 69 havde der også udviklet sig bestemte praksisser som mandagsmødet, der var baseret på basisdemokrati. Basisdemokratiet fungerer således, at fremmøde og deltagelse i diskussionen var den eneste mulige form for medbestemmelse i styringen af huset. På mandagsmødet gennemgik deltagerne ugen, snakkede om afholdte og kommende aktiviteter, brug af rum i huset osv. Alle, der var aktive i huset og identificerede sig med miljøet, kunne være med, og man havde i teorien lige meget at skulle have sagt, uanset om man havde været med i Ungdomshuset i lang eller kort tid.

Andre værdier var også fast etablerede i Ungdomshuset. F.eks. de 5 regler; ingen racisme, sexism, ho-

mofobi, vold og hårde stoffer. Det var værdier som krævede, at de personer der kom i Ungdomshuset, også opførte sig på en sådan måde, at de ikke overtrådte denne kodeks, men derimod støttede op omkring den. Som Rasmus, der var kommet i huset et par gange inden rydningen, sagde om huset:

"Det var helt klart, hvordan man skulle opføre sig, når man kom i Ungdomshuset, altså ikke noget sexism og heterosexisme og alt det der".

"Der var også", som Tobias, der havde været aktiv i huset nogle år inden rydningen, sagde: "mange regler og meget justits. Man måtte ikke slå en pige i røven eller sige kælling". Derfor var det også ifølge Kristine, som havde været i huset igennem 2006:

"et fedt sted at komme, hvor man ikke behøvede at møde brunstige mænd i baren".

Disse forhold var, ifølge informanterne, med til at gøre stedet til, hvad det var. De 5 regler var også med til at forandre folks opførsel, sådan at de vidste, at man skulle opføre sig efter disse spilleregler, når man befandt sig indenfor i Ungdomshuset, for ellers var der ifølge Tobias:

"meget kort proces derinde, og jeg har set nogle få nogen på bærret, fordi de kom til at sige noget forkert og ryge med hoved og røv ud af døren, uden forklaring i øvrigt. Og det var sådan en regel, der var".

En anden måde at løse uoverensstemmelser på var, som Michael, en tidligere bz'er og garvet Ungdomshus aktivist og bruger, forklarede:

"at begge parter kom på mandags-mødet og forklarede, hvorledes de så på sagen. Herefter besluttede de tilstedeværende, om der skulle udstedes en karantæne eller ikke".

Disse udsagn viser, hvorledes de mennesker, der var i Ungdomshuset, med tiden udviklede bestemte rutiner og måder at deltage på. Generelt set er både ideologier og de former for adfærd, der udvikler sig til "måden at være på" på et sted, også en del af fortællingerne om stedet. Fortællinger er således også med til at vedligeholde regler, normer og værdier på stedet. Over tid holder de personer, der har tilknytning til stedet, op med at sætte spørgsmålstejn ved de adfærdsmønstre, der begynder at fremstå, og der etableres faste normer. Det sker ofte også, selv om mennesker træffer beslutninger om netop det modsatte. I den overordnede fortælling om Ungdomshuset, som aktivister reproducerer i pamfletter⁴ og lignende, fremgår det, hvorledes alle afgørelser er baseret på et ikke-hierarkisk basisdemokrati. Men som dette udsagn fra Tobias viser, er der i praksis altid nogen, som har mere magt end andre, for som han siger:

"Man kunne godt føle, at det var sådan lidt et lukket miljø. Man kunne godt være lidt bange for at sige noget forkert, gøre noget forkert eller have noget forkert tøj på eller sådan noget. Der var sådan en meget høj grad af... hvad skal man kalde sådan noget... justits. Det er klart nok, der er en masse regler. Der er ikke så meget diskussion, det kan virke sådan lidt autoritært, der er ikke så meget dialog med de der folk, som ikke bare indordner sig".

Den store blanding af mennesker, der kom i huset indebar også, at

nogle af de aktive, var meget strikse i forhold til f.eks fastsatte regler og normer, mens andre var ligeglade og kun kom der for at høre punkmusik og drikke sig "stangstive". Men som Tobias videre forklarer:

"Det er ikke en homogen gruppe, der var nogen, som gik rigtig meget op i kampen om god mad, sådan noget økologisk grøntsags mad, så var der andre der gik op i, at de gerne ville have punkmusik og andre, der gerne vil have gøgl og teater og alt muligt andet. Så det var sådan et fristed for alle mulige forskellige små miljøer, som i Ungdomshuset mødte hinanden og kom tættere på hinanden og fik en eller anden gensidig forståelse. Nogle af punkerne begyndte at ryge hash, og andre blev veganere. Så der var en fællesnævner for de forskellige kulturer, men der var igen mange forskellige fraktioner. Der var f.eks nogle af graffitimalerne, som overhovedet ikke havde forståelse for punkmusikken, eller folk der løb rundt i læderjakke eller folk der spiste vegansk mad"

I de interviewedes fortælling om Ungdomshuset på Jagtvej 69 var resultatet af den store blanding af mennesker, at folk selv blev mere åbne, uanset hvilket sociale miljø de kom fra, fordi det var muligt at lære mennesker at kende eller deltage i nye og ukendte aktiviteter på grund af stedets store sammenblanding af folk.

Overgangen fra Ungdomshuset på Jagtvej 69 til en social bevægelse

Ungdomshuset på Jagtvej 69 forandrede sig, efterhånden som presset og kravet om rydning blev mere og mere påtrængende. Dette betød også, at flere og flere kræfter gik til diskussioner om, hvorledes husets

aktivister skulle forholde sig til fremtiden, og hvilke muligheder der var for handling i forhold til at stoppe rydningen. Denne situation påvirkede også det fællesskab, der var i Ungdomshuset, som Hanne, en ung kvinde der havde været i huset et par gange og nu er meget engageret i den bevægelse, der har udviklet sig efter huset er væk, fortæller:

"Det der i første omgang gjorde, at vi var nok dengang i november og december (2006), det tror jeg, var at dem, som har været rigtig hardcore aktivister i Ungdomshuset, de åbnede op, fordi de har haft brug for folk. De har for det første lukket en stor gruppe ind, som ikke på samme måde har haft en tilknytning til Ungdomshuset, som de der aktivister. Så tror jeg også, at ting spredte sig i ringe, og pludselig er der åbnet op og givet plads til nye mennesker. Der har været mulighed for pludselig at arrangere noget, selv om du ikke har siddet på 5 års erfaring. Så det der er sket, mens Ungerer har været under pres, er, at der er rigtig mange steder, hvor der er åbnet op, og miljøet har haft rigtig stor mulighed for at vokse".

Da "Ungerer" på grund af, hvad kvinden beskriver som en nødvendighed, "åbner op", åbnes der også for nye adfærdsmønstre og forståelser, fordi de nyankomne ikke i samme grad er socialiseret ind i stedets etablerede normer. Herved forandredes forestillingen også om, hvad det var for et fællesskab, der var knyttet til og var mulig på stedet. Den skare af unge, der identificerede sig med og brugte Ungdomshuset, havde de sidste år været større end tilfældet var i 90'erne (informantinterviews 2007). Flere og flere brugte huset, og Jagtvej 69 fik også mere opmærksomhed hen imod den endelige rydning og nedrivning i begyndelsen af marts

2007.

Da politiet d. 1. marts 2007 landede på taget af Jagtvej 69 for at rydde huset, kunne det potentielt have betydet et sammenbrud for de former for aktivitet, politisk aktivisme og fællesskab, der var knyttet til Ungdomshuset. De unge ville ikke længere have et sted at mødes, spille musik, vedligeholde og udvikle den kultur, der var skabt i Ungdomshuset. Men et brud kan imidlertid også give mulighed for en nyfortolkning af fortid, nutid og fremtid. Desuden åbner et brud for et afbræk fra rutiner, både i forhold til sociale relationer, omgangsformer, hierarkier og en ny orientering i forhold til muligheder. Brud, opbrud, forstyrrelse og sammenbrud tvinger både individet og gruppen ud i nye adfærdsmønstre og handlinger (Brown and Perkins 1992). Som Jørgen, der er kommet meget i Ungdomshuset, men især har været aktivt involveret i kampen for et nyt ungdomshus, efter at Jagtvej 69 var blevet omformet til en byggetomt, forklarer:

"Den der kerne der kunne sidde og definere de her meget hårde regler om alt muligt, om hvornår man måtte tiltale kvinder, og hvornår man måtte det ene og det andet, er blevet marginaliseret, fordi de ikke har det sammen, som de havde før, hvor de ligesom havde huset. Der var nogle husregler, møder og en struktur, en bestemt måde hvor tingene forgik på. Den kontrol har de ligesom mistet, nu er det bare en bevægelse. Den er blevet meget, meget større end den nogensinde har været, og der er kommet mange folk med, som ikke er ligeså indgroet i en venstreradikal tankegang. Men som måske bare er sådan...plads til mangfoldighed og hippieagtige mennesker og som, vil jeg vædde på, ikke ville føle sig særlig tilpas i sådan et ungdomshus, som det

var i gamle dage, men det ved de så måske ikke. Og de der Ungdomshus hardcore folk, jeg synes faktisk ikke, jeg ser dem så meget. Men det er ligesom om, at det er nogle helt andre kræfter, der begynder at tage over nu. Blandt andet sådan nogle folk som SUF'ere (Socialistisk ungdomsfront) og sådan nogle organisationer. Vi spillede ikke nogen rolle i det gamle ungdomshus. Det var der faktisk kun nogle ganske få mennesker, der gjorde. Men den her nye bevægelse, der er det rigtig meget sådan nogle som os, der tager teten og arrangerer det til demonstrationerne og støttefesterne og laver alt muligt".

Da Jagtvej 69 blev ryddet, fik huset meget opmærksomhed. Det skete blandt andet på grund af de kampe, der var mellem politi og demonstranter under og efter rydningen. Huset og de unge blev omtalt i medierne, der blev vist billeder af nedrivningen og samtidigt fandt store protester og uroligheder sted i København. Medieomtale, de aktivistiske unges tidligere erfaringer med at opnå forandring via handling, de mange nye mennesker der kom med og de ældre bz'eres genindtræden på den aktivistiske scene, synes tilsammen at have medvirket til, at mange, især unge men også andre, er blevet opmærksomme på, hvad "Ungdomshuset var for noget, og hvad det menes at stå for". De gamle bz'ere, aktivister i huset og de helt nye sympatisører i Ungdomshusbevægelsen samles også i et fællesskab i kraft af Ungdomshuset og dermed et fælles politisk mål samt den fælles erfaring og fortælling, som alle parter er en del af i kraft af Jagtvej 69.

Mange af de interviewede giver udtryk for en overbevisning om, at den store tilslutning skyldes, at der er åbnet meget mere op, således at

nye mennesker både har fået lyst til, tør og har mulighed for at komme med i de aktiviteter, der finder sted i forhold til Ungdomshuset. I kraft af at miljøet er blevet større, er der også flere aktiviteter, hvormed synligheden vokser støt, og som Tobias siger:

"Mine gode kammerater fra Jylland, som bor her i København, som har været i Ungdomshuset under 5 gange, har været til 3 gange så mange demonstrationer, efter det blev ryddet og har været ude og kaste med sten og alt muligt for et eller andet, der reelt ikke betød så meget for dem. Det er måske mere ideerne og princippet i, at det skal have lov til at være der".

Rydningen af Jagtvej 69 har føjet et dramatisk element ind i fortællingen om Jagtvej 69. Et element, som mange af Ungdomshusets støtter og aktivister mener, vidner om "manglende plads i samfundet, fravær af mangfoldighed og et stort krav om normalisering og ensretning". Samtidig synes rydningen dog også, som en kvinde, der er kommet med efter rydningen, fortalte, at have haft den positive effekt, at den energi, der var inde i huset, er kommet ud på gaden, og har fået mange flere med. Det er en påstand, som mange af de interviewede gentog uafhængigt af hinanden.

Set i eftertid virker det som om, at de aktiviteter der fandt sted for at forhindre en rydning af Ungdomshuset, og de erfaringer som de involverede personer opnåede i den periode - kombineret med efterspillet i Københavns gader og en formulering af fire krav⁵ som grundlag for et nyt ungdomshus - har dannet udgangspunkt for den sociale bevægelse, der har udviklet sig i kølvandet på rydningen. Huset på Jagtvej 69 for-

svandt i marts 2007, men en ny fortælling om Ungdomshuset og stedet Jagtvej 69 er blevet skabt. De interviewedes fortælling om Ungdomshuset indeholder både en forklaring på, hvorfor huset skulle væk, hvad Ungdomshuset var, hvorfor det er så nødvendigt med et ungdomshus, og hvilket samfund det er, vi lever i, som ikke har "plads til et ungdomshus".

Ungdomshusbevægelsen

Rydningen af Jagtvej 69, den store skare af unge som identificerede sig med Ungdomshuset og kæmper aktivt for de politiske og sociale værdier det symboliserer, har siden hen udviklet sig til det, både aktivister, brugere og andre mere udenforstående betegner som Ungdomshusbevægelsen. Dermed kan bevægelsen føjes ind i det teoretiske felt, der omhandler sociale bevægelser og

defineres således:

"(a) et mobiliserende netværk af individer, grupper og organisationer der (b) på basis af fællesopfattelser og solidaritet, og (c) med udgangspunkt i samfundsmæssige konfliktspørgsmål, (d) over en længere periode benytter kollektive aktioner som middel til at fremme deres interesser overfor andre samfundsgrupper og staten" (Karpantschof 2007: 60)

Den bevægelse, der har udviklet sig, er baseret på løst organiserede individer og grupper. De er forbundet via uformelle netværk, hvor de i mindre grupper udarbejder aktiviteter og aktioner. Desuden er mange af de unge, der kæmper for et nyt ungdomshus, også politisk organiserede i mere formelle organisationer og partier som Operation Dagsværk, Socialistisk Ungdomsfront, Enhedslistens Ungdomsnetværk, Rød Ungdom og andre. Disse organisationer og politiske aktører forsøger på baggrund af en mere parlamentarisk tilgang at sætte kravet om et ungdomshus på den politiske dagsorden. Den samme dagsorden, som mange af de samme unge i Ungdomshusbevægelsen også fører en aktivistisk kamp for i gaderne. Den helt overordnede kamp er for retten til at få et selvstyre ungdomshus ligesom det, der tidligere lå på Jagtvej 69, dvs. uden indblanding eller tilstedeværelse af "chefer, pædagoger og lignende". Men en del af kampen omhandler også mere flydende politiske idealer som "bæredygtig vegansk mad, feminisme og større solidaritet". De involverede parter bruger alle Jagtvej 69 som referencepunkt. Således fungerer stedet som en form for fælles erindring af, hvad det er, de unge og sympatisører sammen kæmper for at opnå. Men i kraft af at Ungdomshuset er

Eksempler på de mere overordnede politiske værdier, som Ungdomshusbevægelsen også kæmper for. Billede er også et udtryk for det bevægelsen fortolker som en politisk handling. (Billedet er udlånt af Rød Ungdom)

revet ned og genopstået som social bevægelse, er der også kommet andre krav til. Som Johannes påpeger:

"Jeg lagde mærke til 1. majplakaten for et nyt ungdomshus, som er blevet lavet som et samarbejde mellem folk fra det gamle hus og nogle af de nye folk. Der kører man lige pludseligt ikke kun med et krav, der hedder "ungdomshus nu", men også "gratis busser" og "billige boliger", og der tror jeg faktisk, at der er ved at ske en udvikling, og at man vil se i de næste halve og hele år, at der kommer flere og flere visioner og fremadrettede krav og ikke så meget sådan noget som fuck Ritt Bjerregaard og fuck Anders Fogh og sådan noget".

Ungdomshusbevægelsen forsøger gennem ugentlige torsdagsdemonstrationer og mange andre aktiviteter og happenings, at få kravet om et ungdomshus sat på den politiske dagsorden. Aktiviteter som f. eks aktionsugen *Summer of 69*⁶ skaber et godt sammenhold blandt bevægelsens aktivister, men bliver især betragtet som virkemidler i en politisk kamp. En anden måde at kæmpe på er, som Christian, der er blevet involveret efter at Ungdomshuset er revet ned, fortæller:

"Noget jeg synes er rigtig fedt, og som jeg er rigtig imponeret over, det er det her *do it your self* koncept. Hvor der er nogen, som gør nogle ganske små ting, går en tur rundt om søerne og maler en bænk lyserød, og så er den på forsiden af Nyhedsavisen næste dag. Der er det sådan, wuh hvad sker der her. At det kan rykke så meget med sådan nogle småting, det synes jeg er virkelig virkelig fedt, og at folk i miljøet synes, hey der sket noget der, og det er sjovt, og det kan rykke noget. Jeg tror, det samler rigtig meget og er også

med til at brede det ud, og folk forstår det, som sådan en opfordring til selv at gøre noget. Der bliver gjort noget mere, når der sker sådan nogle småting. Så synes folk også, at de skal ud og lave et eller andet. Måske tænker folk også, at det var da utroligt, at der sker sådan nogle umilitante småting rundt omkring, men det er jo militant i en forstand, fordi det jo er også hærværk, og det er ulovligt, og det kan give 500 kr. i bøde, ligesom for at hænge en plakat op".

Informanter refererer til et *do it yourself* koncept – gør-det-selv-koncept, som indebærer, at man i kraft af egne og fælles handlinger, samarbejde og selvbestemmelse kan udvikle og skabe ting i opposition til både materielle og kulturelle forbrugsgoder, der udbydes på markedsbestemte præmisser (Karpantschhof 2007:18). Gør-det-selv-kulturen og ideen om "frirum", rum der organiseres af brugere med selvbestemmelse over rummet, er ideologier som var en central del af bz bevægelsen og var også en styrende præmis i Ungdomshuset.

Den politiske kultur, der var udgangspunkt for etableringen af Ungdomshuset i sin tid, og som fortsatte med at være den bærende ideologi igennem husets historier fortsætter med at inspirere Ungdomshusbevægelsens kamp og overbevisning.

Hvilke elementer, der betragtes som politiske i en social bevægelse, afhænger af, hvilke kulturelle reference- og fortolkningsrammer der er skabt mellem de mennesker, der identificerer sig med bevægelsen (Karpantschhof 2007). Politisk mobilisering involverer også kollektive fortolkninger af, hvad det er, man kæmper for, og hvad man bedst gør for at nå sit mål (Karpantschhof 2007:51-52). Den kollektive fortolkning og fortælling gør, at visse aktiviteter ses

og fortolkes som en del af en kamp. Ovenstående citat illustrerer også, hvorledes informanten opfatter det at male en bænk lyserød. Han opfatter det inden for Ungdomshusbevægelsens kulturelle reference- og fortolkningsramme som et bevis på, at vi som borgere kan og har krav på at være med til at påvirke og bestemme, hvordan det offentlige rum skal se ud. Vi behøver ikke være passive tilskuere, og vi kan gøre noget selv. I kraft af disse handlinger og den form for fortolkning sætter Ungdomshusbevægelsen spørgsmålstegn ved etablerede normer og fasttømrede opfattelser af, hvad der kan betragtes som politik, og hvad der er en politisk kamp. Det vil sige de mennesker, som ikke er en del af Ungdomshusbevægelsen, vil ikke have de samme referencer, som de der er med og vil dermed fortolke forskellige elementer anderledes fx. opfatter en tilfældig forbipasserende ikke nødvendigvis den lyserøde bænk som en indlysende del af en politisk kamp, men ser den måske snarere som et udtryk for hærværk i det offentlige rum på linje med, den udenforståendes syn på, afbrænding af containere i gaderne og smadring af butikker ved Nørrebro Runddel i København (Bourdieu 1997: 151-152). De forskellige handlinger, krav og udsagn fra en social bevægelse gør, at hvad der før blev "taget for givet", bliver i kraft af aktiviteterne i bevægelsens og dens dagsorden et tema til debat (Gusfield 2007) for både bevægelsens deltager, og hvis bevægelsen virkelig lykkes i aktualiseringen af dens politiske temaer, også i det resterende samfund. Det er nemlig hele Ungdomshusbevægelsens formål kombineret med det specifikke krav om et nyt ungdomshus – et nyt sted at være.

Demonstration for et nyt Ungdomshus. Tallet 69 kan fortolkes som symbol for Ungdomshusbevægelsen kamp for et nyt hus a la huset på Jagtvej 69 og som et symbol på, hvad der skete med huset på Jagtvej. Symbolet fungerer både fremadrettet og tilbageskuende på en gang. (Billedet er udlånt af Rød Ungdom)

Tallet 69 som symbol for Ungdomshusbevægelsen

Den overordnede fællesnævner for netværkene i Ungdomshusbevægelsen er, at de involverede alle mener at kunne huske det Ungdomshus, der var på Jagtvej 69, uanset tidligere brug eller kendskab til huset (Anderson 1991). På den baggrund arbejder de alle hen imod etableringen af et nyt ungdomshus. Tallet 69 fra adressen Jagtvej 69 synes også at fungere samlende på de tanker, idealer og mål der er for den nye ungdomshusbevægelse. Tallet kan ses på forskellige opråb, invitationer til de faste ugentlige torsdagsdemonstrationer og som graffiti rundt omkring i og udenfor København. Tallet 69 ses sågar som tatoering på nogle af de mennesker, der identificerer sig med Ungdomshusbevægelsen. 69 refererer både til Ungdomshuset, de aktiviteter og det fællesskab, som huset gjorde muligt og til de værdier og blødere politiske idealer, der også var knyttet dertil. 69 kan derfor siges at fungere som en metonymi, dvs., at ved at vise en karakteristisk del af en helhed, re-

fereres der til helheden. Ved at vise tallet 69 refereres der i kraft af tallet til alt, som har med Ungdomshuset at gøre (Hylland-Eriksen: 1998:280-281). 69 refererer således til en måde at være sammen på, nogle bestemte værdier og et fælles politisk mål. Ved at identificere sig med de tanker og forestillinger der er knyttet til tallet 69, identificerer man sig således med en bestemt kulturel reference- og fortolkningsramme, som hændelser og erfaringer forstås og fortolkes i lyset af. Folk i sociale bevægelser handler, som før nævnt, ud fra kollektive ideer, som igen reflekterer den virkelighed og fortælling, der findes inden for fællesskabet (Karpantschhof:2007). Nye hændelser fortolkes også på baggrund af bevægelsens kulturelle reference- og fortolkningsramme og giver ofte fornyet styrke til fortællingen. Som Katrine, en aktivist fra Ungdomshusbevægelsen, siger:

"Man kan sige, at nu hvor det er blevet ryddet, er det blevet et symbol for en kamp for rigtig mange mennesker, fordi folk er trætte af alt mulig andet. Trætte af den stigende racisme i samfundet, trætte af at der bliver skåret ned på uddannelserne, trætte af at man ikke føler, der er plads til en, og at man ikke bliver taget sådan alvorligt. Så er der nogle folk, som flipper sådan helt ud, og som så bliver symbol for alle mulige andre".

Generelt er symbolers styrke, at de er flertydige. De kan derfor fungere som grundlag for en fællesskabsfølelse mellem mennesker, som måske ellers kun har lidt tilfælles, idet symbolerne ikke eksplicit tales om eller forsøges defineret (Hylland-Eriksen og Sivert Nielsen 2002). Derfor bliver forskellige opfattelser af, hvad symbolet præcist betyder for den

enkelte, ikke udfordret af vedkommendes følelse af fællesforståelse med de andre involverede, da det netop forbliver implicit.

Set udfra denne vinkel symboliserer, tallet 69 protesten imod det, regeringspartierne Venstre og De Konservative samme med deres samarbejdsparti Dansk Folkeparti kalder "normalisering", og som unge fra Ungdomshusbevægelsen kalder "ensretning". En del af den fælles opfattelse blandt bevægelsens støtter og deltagere er, at de mange forhandlinger med politikere og Københavns Kommune næsten var forudbestemte til ikke at lykkes, sådan at Ungdomshuset på Jagtvej 69 kunne forblive et ungdomshus. Årsagen er, ifølge de interviewede, at samfundet ikke længere levner plads til forskellighed og kreative indslag eller "frirum" og til anderledeshed i både udseende og adfærd. Tallet 69 er også et symbol på et "nej til ensretning" og kan således også ses i rammen af en kulturkamp. Som Tobias siger:

"Ungdomshuset er for mig en af utrolig mange ting, som forsvinder i vores samfund. Og det er det bare blevet symbolet på, fordi det netop handler om at sige: Okay, nu tager vi kampen. Et eller andet sted, der må man sige stop til den her ensretning. Der er rigtig mange folk, der føler, der ligesom ikke er plads til dem i det her samfund, og at der bliver mindre plads endnu til vores egne børn og så videre. Det bliver sådan et meget ensrettet og kedeligt samfund, så der er en del, der går ind i den her kamp, selv om de ikke selv har været i Ungdomshuset eller gik op i den musik, der blev spillet. Så kommer de alligevel med i den her kamp, efter de har ryddet huset, og så siger de: Vi vil gerne have et ungdomshus, og vi vil have billige boliger og vi vil have ordentlige

kulturtilbud osv. Og på den måde er det blevet en meget symbolsk kamp, som det er nu. Der er mange flere end Ungdomshuset nogensinde har haft af gæster".

Tallet 69 giver fælles associationer til bevægelsens fælles fortælling om Ungdomshuset, husets nedrivning, et nej til regeringens "normalisering" og "ensretningspolitik", kampen for et nyt hus og følelsen af nogle klare ideer om, hvordan et nyt ungdomshus skal være.

Sted som det fælles referencepunkt

Jeg har med udgangspunkt i begrebet "sted" belyst, hvorledes menneskets relation til et sted er afgørende for, hvorledes de oplever stedet. Via artiklens fokus på Ungdomshuset som *sted* får vi en forståelse af, hvad det var, der gjorde Ungdomshuset til det specielle sted, det var for brugere og aktivister. Begrebet *sted* gør det også muligt at vise, hvordan Ungdomshuset på Jagtvej 69 opfører sig med at eksistere fysisk, men stadig fungerer som den reference, der skaber forbindelse mellem de tidligere bz'ere, deres ideologi og aktiviteter og den nuværende Ungdomshusbevægelse. Tallet 69 er blevet et af bevægelsens generelle symboler, der refererer til stedet og, for sympatisører og aktivister, skaber en følelse af, hvad de kæmper sammen om, og hvilke politiske retninger i samfundet, de protesterer imod.

Noter

¹ Informanterne er mennesker, der har været med i bz-bevægelsen og involveret i Ungdomshuset igennem 80'erne og siden haft et mere sporadisk engagement i Ungdomshuset. De er aldersmæssigt i slutningen af 30'erne og begyndelsen af 40'erne. Derudover har jeg

interviewet unge, som både har været aktivister og brugere af Ungdomshuset, og som er aktive i den bevægelse, der er opstået i kølvandet på rydningen og nedrivningen af Ungdomshuset. Aldersmæssigt har disse informanter befundet sig i midten af og slutningen af 20'erne. En tredje gruppe af informanter er unge, som ikke har været i Ungdomshuset udover måske et par gange det sidste år inden rydningen, men som har været meget aktive i den bevægelse, der er opstået efter nedrivningen af Ungdomshuset. Disse informanter er de yngste og har været i alderen 16 til 23 år. Metodisk er interviewene foregået på den måde, at jeg har lavet en interviewguide med omkring 50 spørgsmål, som jeg har brugt til at styre samtalen. Således har der været en overordnet og ganske struktureret ramme omkring interviewene, men der har også været spørgsmål, som er blevet forandret eller udbygget for at opnå en mere og mere detaljeret og nuanceret beskrivelse af den kulturelle reference- og fortolkningsramme (framing) som omgiver Ungdomshusbevægelsen og forståelse af, hvordan og hvorfor man er kommet med. De fremkomne data er dermed hovedsagelig informanternes mundtlige fremstilling af Ungdomshuset og siden Ungdomshusbevægelsen. Interviewene varede typisk 45 minutter til 1 time og 45 minutter. Udover interviews har jeg deltaget i to støttefester på Christiania, en larmedemonstration ved Vestre Fængsel, 10 torsdagsdemonstrationer og været i Ungdomshuset på Roskilde Festivalen, hvor jeg talte med de tilstedeværende aktivister, så film og læste det tilgængelige materiale. Derudover har jeg set film og læst internetsider om Ungdomshuset og relaterede sider.

² Alle navne i artiklen er opdigtede.

³ Naboerne på Nørrebro er et nabonetværk oprettet september 2006 som protest mod brugerne af Ungdomshuset. (<http://naboerne-norrebro.blogspot.com/>).

⁴ Salt; nr. 3, Årgang 16, juni 2007, "I kamp for København – Det sociale oprør forsætter" 1. maj 2007, Intet Glemmt – Intet Tilgivet, Altid huske – Aldrig Glemme.

⁵ De fire krav som der er formuleret på <http://www.ungeren.dk/spip>.

php?article150) er:

1. Vi vil have et ungdomshus nu. Kommunen skal stille huset til rådighed. Vi stoler på fonden, derfor skal huset overdrages til den fond. Det er ikke acceptabelt, at kommunen fører en ungdoms- og kulturpolitik, der betyder, at det kræver et millionbeløb at være med. Et eventuelt overdragelsesbeløb må ikke overstige et symbolsk beløb på en krone.
 2. Huset skal være mindst lige så stort som Ungerer: Huset skal være mindst lige så stort som Jagtvej 69. Derudover skal det kunne rumme de aktiviteter, der er i Ungerer i dag.
 3. Vi vil selv bestemme: Ingen pædagoger - ingen chefer.
 4. Huset skal ligge på Nørrebro: Ungdomshuset er opstået af Nørrebro-kulturen og hører til her.
- ⁶ Aktionsugen gik fra torsdag d. 30. august til torsdag d. 6. september 2007. Ugen markerer at Københavns Kommunes borgerrepræsentation mødtes igen efter ferien og skulle i gang med forhandlingerne om næste års budget. Ugen var også for at markere, at der var gået ½ år, siden Ungdomshuset blev ryddet (<http://www.ungerer.dk/kalender.php3>)

Litteraturliste

Anderson, Benedict 1991: *Imagined communities reflections on the origin and spread of nationalism*, London, Blackwell

Bourdieu, Pierre 1997: *Af praktiske grunde*, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 1997

Brow, Barbara B. and Perkins, Douglas D. 1992: "Disruption in Place Attachment" i Irwin Altman and Joachim F. Wohlwill (red): *Place Attachment, Human Behavior and Environment, Advances in Theory and Research*, Volume 12, New York, Plenum Press

Christensen, Bolette M 2000.: *Fortællinger fra Indre Nørrebro, Solidaritet og handlekraft i det lokale*, 1. udgave, 1. oplag, Jurist og Økonomforbundet

Gusfield, Joseph R 1994: "The Reflexivity of Social Movements: Collective Behaviour and Mass Society Theory Revisited". I Jeff Goodwin and James M. Jasper (red): *Social Movements Critical Concepts in Sociology*, Volume I, Crowd behaviour and psychological perspectives Culture and Emotions, , Routledge, NY

Falk, William W. 2004: *Rooted in Place: Family and Belonging in a Southern Black Community*. New Brunswick, NJ, USA: Rutgers University Press.
<http://site.ebrary.com/lib/royallibrary/Doc?id=10078449&ppg=185>

Hylland-Eriksen, Thomas 1998: *Små steder - Store Spørgsmål, Innføring i social antropolog*, 2. oplag. Oslo Universitetsforlaget

Hylland-Eriksen, Thomas og Finn Sivert Nielsen 2002: *Til verdens ende og tilbage - Antropologiens Historie*, Fagbokforlaget Vigmonstad og Bjørke, Bergen

Kering Mads 1994: *De Autonome*, Elmegade København N, 1. oplag, Medieværkstedet, Kasama Autonomt

Karpantschof, René 2007: *Gaden og parlamentet - Kollektive aktioner, demokrati og den moderne politiks tilblivelse i Danmark 1835 - 1901*, Ph.d Afhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

Karpantschof, René (2007): "Kopenhagen, Jagtvej 69. Ein Jugendzentrum zwischen Besetzungen, Politik und Polizei, 1981-2007". I Peter Birke og Chris Larsen (red.): *Besetze deine Stadt! - BZ din by. Stadtentwicklung und Häuserkämpfe in Kopenhagen*. Berlin: Assoziation-A

Slettan, Dagfinn 1999: Stedet som kulturell konstruksjon, i: Brit Mæhlum, Dagfinn Slettan og Ola Svein Stugu (red): *Nr. 27 Skriftserie fra Historisk Institutt*, NTNU, Trondheim: s. 7 - 13.

Snow, David A., Burke Rochford, E, Jr., Worden, Steven K. and Benford, Robert

D., 1986 i : Frame alignments processes, micromobilization, and movement participation. I *Social Movements Critical Concepts in Sociology*, Volume IV, Culture and Emotions, Routledge, NY 2000

"Intet Glemt – Intet Tilgivet" – Ungdomshus Nu.

"I kamp for København – Det sociale oprør forsætter" 1. maj 2007
Salt; nr. 3, Årgang 16, juni 2007

Online kilder set den 24. april 2007:

<http://da.wikipedia.org/wiki/Ungdomshuset>,
<http://www.capa.dk/wordpress/?p=513>)

Pamfletter og andet skriftligt materiale som Ungdomshusbevægelsen selv har skrevet:

"Altid huske – Aldrig glemme" en samling af tekster skrevet i marts 2007 af individer eller grupper med tilknytning til det autonome miljø omkring Ungdomshuset på Jagtvej 69.

Forfatterpræsentation

Tina Wilchen Christensen Cand. Polit i socialantropologi fra Oslo universitet (1999) og antropolog i firmaet Human-culture.dk. Tina har netop udgivet "Den ensrettede mangfoldighed – Identitet og fortælling i Ungdomshuset", et bidrag til bogen "Kampen om Ungdomshuset - Studie i et oprør", der er resultatet af ansættelsen som forskningsassistent ved Dansk Folkemindesamling i 2007. Derudover har Tina udgivet artikler om integration, menneskerettigheder og fællesskabets betydning for arbejdsmiljøet.